

MARIA MAKARSKA-CYNK

FUNDUSZE PORĘCZEŃ W POLSCE – PODKARPACKI FUNDUSZ PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH SPÓŁKA Z O.O.

Poręczenie jako zabezpieczenie kredytu

Poręczenie według prawa cywilnego to dogodna i dość często stosowana forma zabezpieczenia kredytu. Jest umową cywilnoprawną, której treścią jest zobowiązanie poręczyciela do wykonania zobowiązania, gdyby nie zrealizował go dłużnik. W stosunkach kredytowych oznacza zobowiązanie poręczyciela do spłaty udzielonego przez bank kredytu, gdyby kredytobiorca nie spłacił go w umówionym terminie. Warto dodać, iż poręczycielami mogą być zarówno osoby fizyczne, jak i osoby prawne¹.

Poręczenie zabezpiecza wierzytelności banku najczęściej z tytułu udzielonego kredytu (choć mogą być zabezpieczone w tej formie także inne wierzytelności bankowe). Zawarcie umowy następuje poprzez przyjęcie przez bank pisemnego oświadczenia złożonego przez poręczyciela².

Przed przyjęciem poręczenia należy sprawdzić, czy stan finansowy poręczyciela stanowi wystarczające w ocenie wierzyciela zabezpieczenie. Dla ważności zobowiązanie poręczyciela musi zawierać w treści oznaczenie za jaką osobę oraz za jakie zobowiązanie poręcza³.

Można również poręczyć za dług przyszły do wysokości z góry oznaczonej⁴.

Instytucja finansująca – bank, przed udzieleniem kredytu zawsze dokonuje oceny zdolności kredytowej kredytobiorcy, ważnym elementem w procesie jest wskazanie odpowiedniego zabezpieczenia transakcji, takiego, które uchroni bank przed ewentualnymi stratami, gdyby przedsięwzięcie się nie powiodło. Rodzaj zabezpieczenia i jego wartość są zawarte w podpisywanej umowie z kredytobiorcą. Bardzo często przedsiębiorcy (zwłaszcza MSP w początkowej fazie rozwoju) nie posiadają stosownych zabezpieczeń, takich, które zabezpieczą bankowe środki z odsetkami. W takich przypadkach bardzo pomocnym okazuje się wsparcie kierowane do przedsiębiorców ze strony instytucji zewnętrznych w postaci

¹ *Leksykon finansów*, red. J. Głuchowski, PWE, Warszawa 2001, s. 223.

² Z. Krzyżakiewicz, W.L. Jaworski, M. Puławski: *Leksykon bankowo-gieldowy*, POLTEXT Warszawa 1998, s. 434.

³ R. Troicka-Sosińska, B. Niemirka, G. Manicka-Gołębiowska, M. Kamińska, E. Ilnicka: *Zabezpieczenia należności pieniężnych. Poradnik prawniczy*, C.H.BECK, Warszawa 1997, s. 86–101.

⁴ *Kodeks Cywilny*, art. 878, par. 1.

poręczeń kredytowych. Tę lukę doskonale wypełniają lokalne Fundusze poręczeń kredytowych.

Fundusze poręczeniowe funkcjonują na świecie już od końca XIX w., pierwsze fundusze poręczeń kredytowych powstały we Francji i w Belgii, dzisiaj znajdują się w 85 krajach Europy, Ameryki, Afryki i Azji. Na uwagę zasługują systemy poręczeniowe we Francji (która jest krajem z największym doświadczeniem w prowadzeniu takich funduszy). Istnieje tam system wzajemnych poręczeń tworzony przez 42 wzajemne fundusze poręczeń kredytowych, system nazwany SOCAMA powstał w 1917 roku, (w 2004 r. w sieci systemu było ok. 250 tys. członków). Tworzą ją również 22 banki spółdzielcze i 34 oddziały niezależnych funduszy SIAGI. Wysokość poręczeń znajduje się w przedziale od 45% do nawet 100%. Fundusze oferują również kompleksową obsługę klientów obejmującą doradztwo, wsparcie podczas realizacji projektu oraz poręczenie⁵. Fundusze poręczeniowe są wciąż niedocenianym poręczycielem wiarygodności kredytowych – to swoistego rodzaju łącznik pomiędzy firmami, które szukają pieniędzy na finansowanie rozwoju a bankami wymagającymi zabezpieczeń udzielanych kredytów.

Pierwsze fundusze poręczeń kredytowych w Polsce

Pierwszy w Polsce przedsiębiorca skorzystał z takiej formy w roku 1994. Najstarsze tego typu instrumenty powstały w ramach Programu Inicjatyw Lokalnych Phare⁶: w Biłgoraju, Działdowie, Kutnie, Nidzicy, Starachowicach, Ustrzykach Dolnych, Wicku. Celem inicjatywy Phare był rozwój przedsiębiorczości na poziomie lokalnym, wspomaganie tworzenia nowych miejsc pracy. W ramach innej inicjatywy: Polsko-Brytyjskiego Programu Wspierania Przedsiębiorczości równolegle powstały fundusze regionalne w Białymstoku i Lublinie. Fundusze miały zapewnić intensywny rozwój przedsiębiorczości na poziomie regionalnym.

Od 1994 roku rozpoczął działalność Fundusz Poręczeń Kredytowych dla Małych i Średnich przedsiębiorstw w ramach Banku Gospodarstwa Krajowego, przekształcony w 1997 roku w Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych (KFPK) – to on za pośrednictwem banków współpracujących rozpoczął udzielanie poręczeń na terenie całej Polski. W połowie lat 90. również powstawały fundusze ze środków Agencji Nieruchomości Rolnej Skarbu Państwa oraz Polskiej Fundacji Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, które skierowały działania na osoby bezrobotne i przedsiębiorstwa zatrudniające byłych pracowników PGR. Również istotny wkład w procesie tworzenia funduszy mają polskie banki: PKO Bank Polski wspólnie z władzami Poznania utworzył w 2000 roku Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych, BZ WBK i Kanadyjsko-Polska Fundacja Przedsiębiorczości w 2001 roku tworzą fundusz Polfund w Szczecinie. W ten sposób już pod koniec 2001

⁵ H. Waniak-Michalak: *Pozabankowe źródła finansowania małych średnich przedsiębiorstw*, Kraków 2007, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., s. 97.

⁶ D. Bogucka: *Niedoceniony poręczyciel*, „Gazeta Bankowa” 2005, nr 15(859), s. 26–27.

roku działały 32 lokalne i regionalne fundusze poręczeń kredytowych, które dysponowały kapitałem około 36 mln zł. Największy przyrost lokalnych i regionalnych funduszy zanotowano w latach 2002–2004, w tym samym czasie BGK realizując rządowy program „Kapitał dla przedsiębiorczych” rozpoczął wspieranie kapitałowe powstających lokalnych funduszy. Na koniec 2004 roku zanotowano prawie dwukrotny wzrost ich ilości w stosunku do roku 2001. Od tego też roku fundusze łączą się w mocniejsze kapitałowo, ale też niektóre z nich, nie wytrzymując gry na arenie rynkowej, ulegają likwidacji. Wzmocnienie kapitałowe w latach 2004–2006 było możliwe również dzięki wsparciu z programu dotacji UE – SPO WKP, a najsłabsze fundusze zakończyły działalność. W ramach działania 1.2 SP WKP Fundusze otrzymały łącznie wsparcie kapitałowe w wysokości 344 mln zł, które pozwoliło na udzielenie 8,9 tys. poręczeń dla niewielkich firm. Wielkość łącznej kwoty w ramach działania wyniosła 947,7 mln zł⁷.

Znaczącym i niespotykanym do tej pory elementem na drodze rozwoju działalności poręczeniowej stało się utworzenie w 2007 (w ramach drugiej perspektywy podziału środków z UE na lata 2007–2013) Funduszu Poręczeń Unijnych, tzw. FPU – miał on na celu zabezpieczać transakcje kredytowe przeznaczone na sfinansowanie przedsięwzięć współfinansowanych ze środków dotacji UE – kredytów pomostowych i współfinansujących. Jego podstawowym celem było zwiększenie możliwości wykorzystania środków Unii Europejskiej. Fundusz ten, oprócz udzielania gwarancji kredytowych, mógł udzielać także gwarancji dobrego wykonania kontraktu. Ponieważ brak było zainteresowania Beneficjentów tą formą zabezpieczenia w 2009 roku został zlikwidowany (podobnie jak z KFPK). Wcześniej obsługujący FPU i KFPK, Bank Gospodarstwa Krajowego funkcjonuje na obszarze całego kraju i współpracuje z 25 bankami, oferuje możliwość udzielania również obecnie poręczeń ze środków własnych. Zmiany zaobserwowane przez ostatnie lata wskazują na zmniejszenie się liczby funduszy małych (posiadających do 3 mln zł kapitału) na korzyść dużych (posiadających od 6 mln zł kapitału)⁸. Bardzo duże znaczenie dla tworzenia funduszy miały środki dokapitalizowujące, otrzymywane z UE za pośrednictwem dotacji unijnych. Szczególne znaczenie temu celowi nadano w ramach programowania na lata 2007–2013 w Regionalnych Programach Operacyjnych, w ramach którego każde województwo mogło przeznaczyć środki na dokapitalizowanie działających na jego terenie funduszy poręczeniowych, pod warunkiem, iż te z kolei złożyły wnioski o takie dofinansowanie. Jak zakładają mierniki celów operacyjnych w dokumencie „Kierunki rozwoju funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla MSP w latach 2009–2013”, wzrost kapitałów funduszy poręczeniowych powinien osiągnąć poziom 1,2 mld zł w roku 2013 (tj. ok. 11 tys. poręczeń).

⁷ A. Krasiński: *Bez wsparcia ani rusz*, „Gazeta Bankowa” 2009, nr 27, s. 49–51.

⁸ *Przedsiębiorco! Skorzystaj!*, praca zbiorowa A. Forin, A. Herba, M. Seruga, A. Badach, M. Kopytek, K. Dudek, M. Hryniewiecki, J. Rawski, A. Szwoch, A. Ptak, PARP, Warszawa 2011, s. 78–83.

Poręczenie jako instrument finansowania rozwoju gospodarczego polskich MSP

Fundusze w Polsce oferują małym i średnim firmom zabezpieczenie na ogół do 70% wartości kredytu lub pożyczki. Maksymalna wartość poręczenia zależy od wysokości kapitału funduszu. Większość funduszy udziela maksymalnego poręczenia o wartości od 50 do 300 tys. zł, występują również poręczenia o wartości powyżej tej kwoty. Fundusz poręczeniowy nie jest stroną dostarczającą kapitału przedsiębiorcy, a jedynie gwarantującą spłatę powstałych zobowiązań. Rekompensuje bankowi ewentualną stratę do wysokości, na jaką opiewa umowa poręczenia, pomniejszoną o ewentualną dokonaną wcześniej spłatę części rat kapitałowych kredytu. Od udzielonego poręczenia przedsiębiorca odprowadza prowizję, która wyrażona jest procentowo w stosunku do wysokości kwoty poręczenia⁹.

Te parabankowe instytucje o charakterze non profit mogą poręczać kredyty i pożyczki na: rozpoczęcie lub rozszerzenie działalności, finansowanie inwestycji, finansowanie działalności gospodarczej, wdrażanie nowych innowacyjnych rozwiązań technologicznych, tworzenie nowych miejsc pracy. Większość z Funduszy poręczeniowych została założona z inicjatywy władz samorządowych lub lokalnych organizacji czy stowarzyszeń. Inaczej niż w przypadku pozostałych instytucji otoczenia biznesu, nie są one skoncentrowane wokół największych aglomeracji – około 30% z ich ma swoje siedziby w miastach do 50 tys. mieszkańców. Fundusze poręczeniowe najczęściej działają w formie spółki, stowarzyszenia lub fundacji. Część z nich to instytucje zrzeszone w sieci KSU (Krajowy System Usług) – na liście KSU jest 35 tego typu instytucji. Ich celem jest ułatwienie tym firmom, które bądź ze względu na krótką historię, bądź też brak wymaganych przez banki zabezpieczeń, mają utrudniony dostęp do zewnętrznych źródeł kapitału – głównie ich pomoc skierowana jest do mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw. Wiele z nich poza tym ukierunkowane jest na wspieranie lokalnej przedsiębiorczości – fundusze te przy decyzji o udzielaniu poręczeń kierują się również tym, czy przedsiębiorca ma siedzibę np. na terenie danego województwa. Patrząc na dane statystyczne widać, że zdecydowanie najczęściej przedsiębiorcy korzystają z poręczeń udzielanych przez fundusze przy okazji kredytu obrotowego (ponad 3/4 wszystkich poręczeń), w drugiej kolejności poręczane są kredyty inwestycyjne. Maksymalna kwota poręczeń zależy od konkretnego funduszu, a w sytuacji, gdy środki na poręczenia pochodzą z jednego z programów pomocowych, mogą być ustalone odgórnie – np. w przypadku poręczeń udzielanych w ramach inicjatywy JEREMIE – poręczenia udzielane są do sumy 500 tys. zł¹⁰.

Stan funduszy poręczeniowych w Polsce

W przedstawionym w sierpniu 2011 roku przez Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych (KSFP) „Raportie o stanie funduszy poręczeniowych w Polsce – stan

⁹ B. Bartkowiak: *Fundusze pożyczkowe i poręczeniowe w finansowaniu małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, CeDeWu Sp. z o.o. wydanie I, Warszawa 2009.

¹⁰ http://www.pi.gov.pl/iob/chapter_95478.asp (20.02.2012).

na dzień 31.12.2010 r.”¹¹ zrealizowanym przez PAG Uniconsult – Policy & Action Group Uniconsult Sp. z o.o. zaprezentowane zostały podstawowe informacje na temat aktywności wszystkich funduszy poręczeniowych działających na przestrzeni 2010 roku w Polsce. Analizie poddano zarówno wielkość i aktywność funduszy (wysokość kapitału, ich zaangażowanie i aktywność doręczeniową), jak również wskazano na strukturę poręczeń udzielanych w 2010 roku. Raport wskazuje, iż w 2010 roku działały w Polsce 54 fundusze poręczeniowe, 47 z nich udzieliło co najmniej jednego poręczenia, 6 nie udzielało poręczeń w tym czasie. Nastąpił znaczący wzrost aktywności funduszy oraz kapitału poręczeniowego. Kapitały 47 aktywnych funduszy poręczeniowych na koniec 2010 roku wyniosły 992 mln zł, o 291mln zł więcej niż jeszcze rok wcześniej. Był to najwyższy wzrost w historii działalności polskich funduszy, a głównym źródłem były wspomniane już środki z RPO. Zarówno liczba, jak i wartość udzielanych poręczeń była największa – po raz pierwszy przekroczyła 7 tys. (7144 szt.), a wartość poręczeń wyniosła 869 175 tys. zł. Średnia dla jednego funduszu 18,5 mln zł. Na przestrzeni lat 2005–2010 wartość poręczeń wzrosła o 300%. Średni kapitał poręczeniowy w tej grupie wyniósł 21,1 mln zł, przy czym najliczniejsza grupa 15 funduszy dysponowała funduszami pomiędzy 10 a 20 mln zł, największy udział w strukturze kapitału posiadało 6 funduszy (powyżej 50 mln zł w funduszu). Największym kapitałem 98 140 tys. zł dysponował Polski Fundusz Gwarancyjny. Łączne zaangażowanie 47 funduszy (wartość aktywnych poręczeń) przekroczyło 1 mld zł, średnia 22,2 mld zł. W czołowej szóstce o największym wskaźniku zaangażowania kapitału poręczeniowego (udzielone poręczenia do wartości posiadanego kapitału) znalazł się działający lokalnie w województwie podkarpackim – Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. – wartość wskaźnika to 190,8%. W strukturze poręczeń wg instytucji finansującej zdecydowana większość poręczeń – 6420 szt. (89,90%) w kwocie 834 728 tys. zł (96%) stanowiła zabezpieczenie kredytów bankowych. Średnia wartość poręczenia kredytów obrotowe 121,4 tys. zł, inwestycyjne 183,1 tys. zł, przy czym 70% wystawionych poręczeń otrzymały firmy zatrudniające do 9 pracowników. Dla porównania, przeciętna wartość udzielanych poręczeń w przypadku kredytów obrotowych w 2009 roku to 121,7 tys. zł, zaś kredytów inwestycyjnych 174,6 tys. zł¹². Te średnie dane pokazują o jakie kwoty najczęściej ubiegają się przedsiębiorcy.

Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.

Należy zwrócić uwagę na istotną rolę władz regionalnych oraz lokalnych w zapewnieniu dostępu przedsiębiorców MSP do zewnętrznych źródeł wsparcia finansowania inwesty-

¹¹ Raport o stanie funduszy poręczeniowych w Polsce – stan na dzień 31.12.2010 r., Warszawa, sierpień 2011 r., http://www.ksfp.org.pl/Dokumenty/Raport_KSFP_31xii2010_ost.pdf (2.2012).

¹² dane wg Raportu o stanie funduszy poręczeniowych w Polsce – stan na dzień 31.12.2009 r., przygotowanego przez Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych KSFP, pod adresem, http://www.ksfp.org.pl/upload/KSFP/Raport_KSFP_31xii2009_final.pdf.

cji. Dlatego m.in. powstające historycznie fundusze znajdowały z powodzeniem lokalizacje w mniejszych środowiskach. Ważnym elementem wydaje się również liczebność mogących oczekiwać na wsparcie firm MSP na lokalnym rynku oraz możliwość dokapitalizowania funduszu przez lokalne instytucje samorządowe. Skalę działania funduszy oprócz danych na temat kapitałów pokazują też zestawienia w postaci liczby udzielanych poręczeń.

Geneza i portfel poręczeniowy

W województwie podkarpackim stworzono pierwszy w Rzeszowie fundusz poręczeniowy, mający na celu wspieranie podkarpackich firm MSP. Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych powołany został z inicjatywy Sejmiku Województwa Podkarpackiego w ramach realizacji Rządowego programu rozbudowy funduszy poręczeniowych i pożyczkowych dla małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2002–2006 „Kapitał dla przedsiębiorczych”. Sejmik Województwa przyjął 15 lipca 2004 roku uchwałę dotyczącą utworzenia PFPK Sp. z o.o. i przeznaczenia na ten cel kwoty 1,5 mln zł, natomiast WFOŚ i GW w Rzeszowie postanowiła o wejściu kapitałowym w wysokości 1 mln zł. 6 sierpnia 2004 roku powołano spółkę Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., która została zarejestrowana 22 września 2004 roku. Ważnym wydarzeniem było podpisanie w dniu 3 czerwca 2011 roku przez Fundusz z Bankiem Gospodarstwa Krajowego umowy na realizację projektu „Reporęczenia szansą na zwiększenie finansowania zewnętrznego MSP. Instrument wsparcia funduszy poręczeniowych w Polsce Wschodniej”. Wartość projektu wynosi 14 935 331,54 zł¹³. Fundusz w ciągu pierwszych 6 lat działalności (od 2004 roku) pomógł 600 firmom z województwa podkarpackiego¹⁴, a już na początku 2011 roku łączna ilość poręczeń wynosiła 800 i opiewała na kwotę 116 mln zł, w efekcie m.in. tych działań poręczeniowych w regionie powstało ok. 1000 nowych miejsc pracy.¹⁵

Beneficjentami umowy o reporeczenia są mikro-, mali i średni przedsiębiorcy, którzy prowadzą działalność na terenie województwa podkarpackiego. Reporeczenia będą obejmowały wyłącznie kredyty i pożyczki udzielane przez banki współpracujące z Funduszem. Poręczenia w ramach tego Programu będą udzielane przez okres 2 lat. W trakcie realizacji tego Programu Fundusz planuje udzielić ok. 170 poręczeń. Korzyści ze wsparcia udzielanego w ramach Projektu dla MŚP to umożliwienie i zwiększenie dostępu do finansowania zewnętrznego przedsiębiorstwom, które nie miałyby możliwości skorzystania z tej formy finansowania z powodu braku zabezpieczeń lub braku historii kredytowej oraz możliwość uzyskiwania korzystniejszych warunków finansowania, np. dłuższego okresu karencji lub okresu kredytowania dla nowo powstałych przedsiębiorstw (tzw. *start-up*). Na pomoc w dostępie dla przedsiębiorców do kredytów i pożyczek przekłada się również tworzenie przez MŚP nowych miejsc pracy. Zaplanowano, że w ramach realizacji Umowy Operacyjnej – Re-

¹³ www.pfpk.com/pfpk/.

¹⁴ *Eurofundusze z myślą o biznesie*, „Gazeta Wyborcza” 2010, nr 84, dodatek Gazeta Wyborcza, s. 5.

¹⁵ *Podkarpacki Fundusz Kredytowy partner dla przedsiębiorcy*, VIP Biznes & Styl, nr 2(16) marzec-kwiecień 2011, s. 3.

poręczenia zostanie utworzonych ok 330 nowych miejsc pracy. Realizacja Projektu w sposób bezpośredni przyczyni się do rozwoju Województwa Podkarpackiego¹⁶.

W strukturze portfela poręczeniowego w 2010 roku dominują poręczenia kredytów inwestycyjnych, głównie udzielane przedsiębiorcom z sektora usług i transportu, handlu i produkcji, a o poręczenia najczęściej aplikowali mikroprzedsiębiorcy.

Średnia wartość udzielonego poręczenia wyniosła 175 tys. zł.

Tabela 1

Struktura zastosowanych poręczeń przez Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Spółka z o.o. na tle wszystkich funduszy poręczeniowych w kraju, w 2010 roku

Stan od 1.01.2010 r. do 31.12.2010 r.	Jednostka	PFPK Sp. z o.o. Rzeszów	Fundusze łącz- nie Polska	Udział PFKP Sp. z o.o. (%)
1	2	3	4	5
Kapitał				
Kapitał KFPK Sp. z o.o.	tys. zł	19.564	992.173	2
Dostępny kapitał poręczeniowy na jednego MSP				
Kwota kapitału/1MSP	tys. zł	327	600	55
Poręczenia				
Suma poręczeń	szt.	194	7 144	3
	tys. zł	33 967	869 175	4
Poręczenia na rzecz banków	szt.	178	6 420	3
	tys. zł	32 606	834 728	4
Struktura poręczeń według rodzaju wybranego poręczanego zobowiązania				
Kredyt inwestycyjny	szt.	22	870	3
	tys. zł	3 488	159 254	2
Pożyczka inwestycyjna	szt.	13	296	4
	tys. zł	1 190	19 892	6
Kredyt obrotowy	szt.	155	5 536	3
	tys. zł	29 055	671 822	4
Struktura udzielanych poręczeń według sektora działania przedsiębiorcy				
Produkcja	szt.	36	934	4
	tys. zł	7 949	136 696	6
Usługi i transport	szt.	79	2 677	3
	tys. zł	13 276	299 929	4
Handel	szt.	49	2 217	2
	tys. zł	6 694	272 164	2
Budownictwo	szt.	26	792	3
	tys. zł	5 234	104 755	5

¹⁶ <http://www.pfpk.com/pfpk/o,funduszu.html> (7.02.2012).

1	2	3	4	5
Struktura udzielanych poręczeń według liczby zatrudnionych u przedsiębiorcy				
Do 10 osób	szt.	84	5 027	2
	tys. zł	9 204	466 480	2
Od 11 do 49	szt.	80	1 765	5
	tys. zł	15 024	291 595	5
Od 50 do 250	szt.	28	350	8
	tys. zł	8 739	110 099	8
Powyżej 250	szt.	2	2	100
	tys. zł	1 000	1 000	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie: http://www.ksfp.org.pl/Dokumenty/Raport_KSFP_31xii2010_ost.pdf (2.2012).

Współpraca z organizacjami

Dla realizacji zadań Fundusz ściśle współpracuje z instytucjami finansowymi, w tym głównie z bankami. Fundusz jako poręczyciel transakcji kredytowych/pożyczkowych umożliwia przedsiębiorcom łatwiejszy dostęp do środków w instytucjach finansowych. W tym celu z instytucjami finansowymi zawarł umowy o współpracy. Jest to ponad 20 Banków i Stowarzyszenia: Dolina Lotnicza, Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego, Podkarpackie Stowarzyszenie Producentów i Przetwórców Roślin Oleistych, w Rzeszowie, GALICJA Sp. z o.o., Energetyka Wiatrowa, jak również Pozabankowe Instytucje Finansowe – Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości – funkcjonujący w ramach Małopolskiego Instytutu Gospodarczego w Rzeszowie.

Warunki poręczenia

Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Rzeszowie prowadzi program wspierania finansowego podkarpackich mikro-, małych i średnich przedsiębiorców, ale również organizacji pożytku publicznego. Program polega na poręczaniu przez PFPK kredytów i pożyczek udzielanych przez Instytucje Finansujące współpracujące na podstawie umów o współpracy. Z poręczeń PFPK korzystać mogą posiadający bieżącą i perspektywiczną zdolność kredytową. Fakt posiadania zdolności kredytowej wynika z warunkowej pozytywnej decyzji kredytowej Instytucji Finansującej, uzależniającej kredytowanie od udzielenia zabezpieczenia przez PFPK (dołączone analizy i ocena ekonomiczno-finansową Kredytobiorcy). O poręczenia PFPK mogą się starać MSP którzy posiadają siedzibę, podejmują lub prowadzą działalność gospodarczą na terenie województwa podkarpackiego i posiadają zdolność kredytową. Fundusz udziela poręczeń kredytów i pożyczek w zł do 70% kwoty kapitału kredytu a wartość poręczenia i maksymalne zaangażowanie Funduszu na rzecz jednego Beneficjenta nie może przekroczyć 5% kapitału poręczeniowego. O udzieleniu poręczenia decyduje Zarząd, na podstawie dokonanej analizy zdolności kredytowej

przedsiębiorcy. Należy tutaj podkreślić, iż ocena ta decyduje o warunkach poręczenia, a w szczególności o kwocie dostępnej dla przedsiębiorcy. Wniosek wraz z wymaganymi załącznikami składany jest bezpośrednio w PFPK lub za pośrednictwem instytucji finansowych. Poręczenie udzielane jest na podstawie umowy o udzielenie poręczenia, zawartej pomiędzy przedsiębiorcą a PFPK, przed zawarciem umowy kredytowej. Przedsiębiorca na rzecz PFPK podpisuje weksel własny *in blanco* jako zabezpieczenie. Podobnie, jak w przypadku innych funduszy – każdorazowo od poręczenia pobierana jest prowizja.

Tabela 2

Prowizje od udzielonego poręczenia

Termin poręczenia		Wartość
–	nie przekraczający 6 miesięcy	0,80%
przekraczający 6 miesięcy	nie przekraczający 1 roku	1,40%
przekraczający 1 rok	nie przekraczający 18 miesięcy	1,60%
przekraczający 18 miesięcy	nie przekraczający 2 lat	1,80%
przekraczający 2 lata	nie przekraczający 4 lat	2,00%
–	przekraczający 4 lata	2,50%
Dla rozpoczynających działalność		–0,50 % max
Jednorazowa opłata		
Rozpoczynający działalność		100 zł
Pozostałe MSP		150 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Wypis z tabeli opłat prowizyjnych za poręczenie Podkarpackiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Rzeszowie z dnia 27.10.2010 r. (Uchwała Zarządu nr 1/10 z dnia 27.10.2010 r.).

Zasady udzielania poręczeń, niezbędne dokumenty

Poręczenie Funduszu służy nie tylko zabezpieczeniu kredytów i pożyczek przeznaczonych na finansowanie działalności gospodarczej, ale również poręczane są pożyczki, leasing, factoring, jak też inne zobowiązania dłużne udzielane przez banki i instytucje współpracujące z Funduszem. I choć decyzja jest wydawana po ocenie zdolności kredytowej przedsiębiorcy (analizie ryzyka niespłacenia zaciąganego przez przedsiębiorcę zobowiązania), to procedury udzielania nie są skomplikowane i długotrwałe. Fundusz określa warunki poręczenia, a w szczególności jego kwotę. Kwota sumy aktualnych poręczeń Funduszu nie może przekroczyć 400% wartości kapitału poręczeniowego, dla pojedynczego przedsiębiorcy to maksymalnie 70% aktualnego kapitału kredytu.

Aby uzyskać poręczenie przedsiębiorca powinien przedstawić wymagane dokumenty do udzielenia poręczenia:

- wniosek o poręczenie,
- odpis z ewidencji działalności gospodarczej/Krajowego Rejestru Sądowego,

- oświadczenie instytucji finansowej w sprawie gotowości udzielenia finansowania,
- kopia wniosku o udzielenie kredytu lub pożyczki wraz z załącznikami, złożonego w instytucji finansowej.

Po podjęciu pozytywnej decyzji co do udzielenia poręczenia, Fundusz zawiera z przedsiębiorcą umowę o udzielenie poręczenia i przekazuje jeden egzemplarz umowy instytucji finansowej. Poręczenie wg prawa cywilnego udzielane jest przez Fundusz przed zawarciem umowy kredytu i składane jest w instytucji finansowej. Instytucja finansowa do 7 dni od daty zawarcia umowy kredytu przekazuje Funduszowi potwierdzone za zgodność z oryginałem kopie umowy kredytu i umów zabezpieczenia innych niż poręczenie Funduszu. Z punktu widzenia bezpieczeństwa środków zaangażowanych w poręczenie bardzo istotne jest również dalsze monitorowanie realizacji inwestycji. W momencie spłaty kredytu instytucja finansowa informuje Fundusz o ustaniu zobowiązania z tytułu poręczenia, po tym fakcie Fundusz zwraca przedsiębiorcy weksel *in blanco*.

Plany na kolejne lata działalności

Aby aktywnie uczestniczyć na rynku poręczeniowym PFPK zamierza zrealizować zadania, które pozwolą na jeszcze większe wsparcie lokalnych przedsiębiorców MSP, m.in.:

- podwyższanie kapitału poręczeniowego,
- powiększanie obszaru działania,
- wzrost liczby i kwoty udzielonych poręczeń w najbliższej perspektywie,
- zwiększenie oferowanych usług¹⁷.

Podsumowanie

Podsumowując, należy podkreślić bardzo dużą rolę lokalnych funduszy poręczeniowych na rzecz wsparcia MSP. Nie bez znaczenia jest również fakt ogromnej roli, jaką odgrywają w gospodarce przedsiębiorstwa MSP. Dla prawidłowego rozwoju potrzebują środków finansowych, bardzo często są to środki pozyskane z zewnętrznych źródeł finansowania. Nie zawsze jednak mają wystarczającą możliwość, aby zabezpieczyć kredyt do odpowiedniego poziomu oczekiwanego przez bank. W takich sytuacjach ważną rolę odgrywają lokalne fundusze poręczeniowe. I choć nie są to instytucje nastawione na zysk, to nie oznacza to, że nie pobierają opłat (średnio to ok. 1,7%). Warunki udzielania poręczeń są zróżnicowane – najczęściej oferta kierowana jest do małych firm. Zwykle poręczenia udzielane są w stosunku do kredytów czy pożyczek udzielanych przez instytucje, z którymi dany fundusz współpracuje. Niemniej jednak należy pamiętać, iż aby uzyskać poręczenie trzeba spełniać definicję MSP, posiadać zdolność kredytową oraz złożyć wniosek o kredyt lub pożyczkę w instytucji finansowej, z którą dany fundusz poręczeniowy ma podpisaną umowę o współpracy. Fundusz raczej nie udziela poręczenia na pełną kwotę kredytu, ale na część pożyczonego kapitału (zwykle do 70%). Wymaganym zabezpieczeniem jest najczęs-

---

¹⁷ Informacje uzyskane od PFPK Sp. z o.o.

kiej weksel własny in blanco przedsiębiorcy wraz z deklaracją wekslową oraz, ewentualnie, inne zabezpieczenia dodatkowe, jeśli weksel jest nie wystarczający.

Istotną rolę odgrywają lokalne fundusze doręczeniowe, być może z mniejszym kapitałem doręczeniowym, jednak stanowiące o łatwiejszym dostępie do tego kapitału dla najczęściej sięgających po taką formę wsparcia firm mikro.

Znaczącą rolę lokalnie na terenie Województwa Podkarpackiego odgrywa również Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.

Literatura

- Bartkowiak B.: *Fundusze pożyczkowe i poręczeniowe w finansowaniu małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, CeDeWu Sp. z o.o., Warszawa 2009.
- Bogucka D.: *Niedoceniony poręczyciel*, „Gazeta Bankowa” 2005, nr 15(859).
- Eurofundusze z myślą o biznesie*, „Gazeta Wyborcza” 2010, nr 84, dodatek „Gazeta Wyborcza”.
- Kodeks Cywilny*, art. 878, par. 1.
- Krzyżakiewicz Z., Jaworski W.L., Puławski M.: *Leksykon bankowo-gieldowy*, POLTEXT Warszawa 1998.
- Leksykon finansów*, red. J. Głuchowski, PWE, Warszawa 2001.
- Okraśniński A.: *Bez wsparcia ani rusz*, „Gazeta Bankowa” 2009, nr 27.
- Przedsiębiorco! Skorzystaj!*, praca zbiorowa A. Forin, A. Herba, M. Seruga, A. Badach, M. Kopytek, K. Dudek, M. Hryniewiecki, J. Rawski, A. Szwoch, A. Ptak, PARP, Warszawa 2011.
- Podkarpacki Fundusz Kredytowy partner dla przedsiębiorcy*, „VIP Biznes & Styl” 2011, nr 2(16).
- Raport o stanie funduszy poręczeniowych w Polsce – stan na dzień 31.12.2009 r. przygotowany przez Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych KSFP, pod adresem http://www.ksfp.org.pl/upload/KSFP/Raport_KSFP_31xii2009_final.pdf.
- Troicka-Sosińska R., Niemirka B., Manicka-Gołębiowska G., Kamińska M., Ilnicka E., *Zabezpieczenia należności pieniężnych. Poradnik prawniczy*, C.H. BECK, Warszawa 1997.
- Waniak-Michalak H.: *Pozabankowe źródła finansowania małych średnich przedsiębiorstw*, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Kraków 2007.

mgr Maria Makarska-Cynk
PKO Bank Polski SA, Rzeszów

Streszczenie

W niniejszym artykule przedstawiony został zarys funkcjonowania funduszy poręczeniowych w Polsce. Nakreślone zostały również źródła stojące u podstaw tworzenia pierwszych funduszy poręczeniowych w Europie. Pierwsze fundusze oraz pierwsze udzielone poręczenia w kraju. Analizie poddano rynek i strukturę ponad 50 polskich funduszy, ze szczególnym uwzględnieniem Podkarpackiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.

GUARANTEE FUNDS IN POLAND – PFPK SP Z O.O.**Summary**

The article presents the guarantee funds in Poland. It presents the general characteristic of the fund for economic development of Rzeszów. The article aims to describe the importance of guarantee for SME and of this sector of economy.